

Bibliografia polska Stanisława Lema budowa i metody pracy

Bibliografia Stanisława Lema powstawała w latach 1990-2003 i obejmuje materiał za lata 1945-2000. Główną przyczyną jej stworzenia był fakt, że pisarz ten nigdy nie doczekał się osobnej bibliografii mimo wielu zasług, jakie ma dla literatury polskiej i światowej. Prawdopodobnie przyczyną braku takiego zestawienia była ogromna ilość materiału, który trzeba było zebrać i przejrzeć. Bibliografia nie rości sobie pretensji to bycia kompletną – nie jest i nie będzie to możliwe.

Dlaczego Lem?

Stanisław Lem napisał 17 powieści, kilkanaście opowiadań, wiele esejów naukowych z dziedziny teorii literatury, filozofii, nauk biologicznych i medycyny oraz popularnych artykułów o polityce, ekonomii, mediach i innych ważkich sprawach naszego globu (ponad 370). W latach 1954-1998 udzielił ponad 168 wywiadów prasowych i telewizyjnych. Odebrał wiele znaczących nagród i wyróżnień w kraju i za granicą, m.in.:

1. Nagroda Funduszu Kultury. 1988
2. Austriacka nagroda im. Franza Kafki. 1991
3. Medal Międzynarodowego Stowarzyszenia Uczestników Lotów Kosmicznych. 1995
4. Nagroda Wielka Fundacji Kultury za rok 1995
5. Nagroda im J. Parandowskiego. Nagroda PEN-Clubu 1995.
6. Kawaler Orderu Orła Białego. 1996
7. Honorowy Obywatel Miasta Krakowa. 1997
8. Doktorat Honoris Causa Uniwersytetu Opolskiego 1997.
9. Doktorat Honoris Causa Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego 1998.

Stanisława Lema pyta się o wszystko, a najczęściej o przyszłość, prognozy naukowe, kondycję człowieka w XXI w. Jest on najwybitniejszym polskim futurologiem, który przewidział już w 1962 rozwój technologii informatycznych i wirtualną rzeczywistość nazwaną przez niego w *Summa technologiae* - fantomologią. O Lemie napisano w Polsce 14 książek i ponad 500 (do roku 2000) artykułów w prasie i 80 w wydawnictwach zbiorowych, a w TV i radiu przygotowano ponad 55 adaptacji jego utworów i 45 programów kulturalnych i dokumentalnych. Jego książki przetłumaczono na ponad 23 języki świata, wydano w ogromnych nakładach, których nawet autor nie może się doliczyć. W dowód uznania dla jego dokonań Międzynarodowa Unia Astronomiczna w 1992 roku nadała imię LEM planetoidzie nr 3836.

Stosunek do innych bibliografii autora

Jeśli chodzi o dotychczasowe opracowania bibliograficzne dotyczące Lema, to możemy je znaleźć w słownikach i encyklopediach literackich oraz w pracach dotyczących Lema autorstwa: Andrzeja Stoffa, Małgorzaty Szpakowskiej, Piotra Krywaka, Jerzego Jarzębskiego i innych. Najobszerniejszy zestaw znajduje się w *Słowniku Współczesnych Pisarzy Polskich*, Warszawa 1964, t. 2 i w nowym słowniku bio-bibliograficznym przygotowywanym w Warszawie przez zespół IBL PAN pt.: *Współcześni Pisarze Polscy i Badacze Literatury w t. 5. Oczywiście Polska Bibliografia Literacka* IBL PAN odnotowuje wszystko, ale jest to materiał rozproszony w kilkunastu tomach i pozbierany tylko do roku 1989. Ponadto opis bibliograficzny z jest mocno skrócony i choć przejęłam wiele opisów z tej bibliografii, to jednak rozbudowałam je dość znacznie.

Rodzaj bibliografii oraz jej budowa

Postanowiłam przygotować osobową bibliografię podmiotowo-przedmiotową o:

- zasięgu terytorialnym ograniczonym do Polski;
- zasięgu językowym ograniczonym do jęz. polskiego;
- zasięgu formalnym - ogólnym (obejmującym wszystkie formy wydawnicze). Będzie to bibliografia selekcyjna: w części podmiotowej -- prymarna a w części przedmiotowej -- częściowo prymarna.

Selekcja obejmie materiał posiadający znikomą wartość badawczą. Opisy bibliograficzne są skrócone, ale prezentowane wg polskich norm obowiązujących obecnie dla określonych typów dokumentów z adnotacjami: treściową (słowa kluczowe, spisy treści); wyjaśniającą (uwagi inne).

Struktura bibliografii i bazy danych

Wstęp (wyjaśnienia do bibliografii)

Wyszukiwanie (mechanizm obsługujący przeszukiwanie zasobów)

Twórczość literacka (Lema)

- Wydawnictwa zwarte (podbaza)
- Utwory rozproszone publikowane w antologiach (podbaza)
- Utwory rozproszone publikowane w prasie (podbaza)
- Publicystyka (podbaza)
- Posłowania (podbaza)
- Wywiady (podbaza)

O twórczości (Lema)

- Opracowania ogólne (podbaza)
 - Książki o Lemie (podbaza)
- Opracowania szczegółowe
 - Artykuły w prasie (podbaza)
 - Szkice i eseje w wydawnictwach książkowych (podbaza)
 - Dedykacje i parodie (podbaza)
 - Audycje radiowe (podbaza)
 - Audycje telewizyjne (podbaza)
 - Prace magisterskie (podbaza)

Varia

- Adaptacje teatralne (podbaza)
- Adaptacje filmowe (podbaza)
- Adaptacje radiowe (podbaza)

Dodatki

- Kalendarium (tekst)
- Nagrody (tekst)
- „Lemolodzy” (tekst)
- Źródła bibliograficzne (tekst)
- Spis czasopism (podbaza)
- Wykaz skrótów (tekst)

Indeksy – listy haseł tylko do przeglądania

- Indeks nazw osobowych
- Indeks tytułów dzieł Lema
- Indeks ogólny

Pomoc - wskazówki jak skorzystać z bibliografii (tekst)

Gromadzenie materiału i budowanie struktury rekordu oraz bazy

Pierwszy etap prac polegał na przepisaniu wszystkich opisów z *Polskiej Bibliografii Literackiej* tworzonej bardzo starannie przez IBL PAN od 1946 do 1989, oraz z *Bibliografii Zawartości Czasopism 1987-2000*. W początkowej fazie prac korzystanie z PBL narzuciło mi dobór materiału i sposoby jego porządkowania a nawet skróty czasopism, ale w trakcie sprawdzania pozycji z autopsji opis rozbudował się o ważne, z mojego punktu widzenia, elementy, takie jak: adnotacje treści, formy, nakłady i ceny książek, źródło opisu, uwagi. Bibliografia osobowa - a zwłaszcza dotycząca pisarza - takie rozwiązania wręcz narzucała. Był to zatem etap budowania struktury rekordu i struktury całej bazy. W zależności od nowych pojawiających się form piśmienniczych czy wydawniczych powstawały nowe podbazy: książki Lema, książki o Lemie, artykuły, wywiady, przedstawienia teatralne, słuchowiska radiowe itd.

Ponieważ *BZCz* nie przeglądała wszystkich czasopism regionalnych i tylko 2 dzienniki *Gazetę Wyborczą* oraz *Rzeczpospolitą* - materiał za lata 1987-2000 jest o wiele szczuplejszy. Rozesłałam listy do 42 bibliotek wojewódzkich w kraju z prośbą o dosłanie materiału regionalnego. Największy zasób informacyjny dotyczący Lema zgromadzony jest w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie, stamtąd uzyskałam także wiele opisów bibliograficznych. Koledzy dokumentaliści z redakcji warszawskiej *Gazety Wyborczej* zrobili dla mnie wydruk wszystkiego, co ukazało się o Lemie i Lema w ich dzienniku od 1989-2000. Wysłałam także zapytania o

pozycje bibliograficzne do „lemologów”, a także do wszystkich wyższych szkół humanistycznych z prośbą o prace magisterskie. Prace doktorskie zostały opublikowane i znajdują się w bazie książki o Lemie.

Po wpisaniu materiału z dwóch głównych bibliografii sprawdzałam jeszcze wszystkie bibliografie załącznikowe, zestawienia bibliograficzne w słownikach i encyklopediach literackich oraz przypisy w większych pracach o Lemie. Rzadko, ale jednak, pojawiały się nowe dokumenty. Przejrzałam także katalogi i kartoteki Biblioteki Narodowej w Warszawie (w tym także wycinki prasowe) i wielu bibliotek uniwersyteckich w Polsce sprawdzając stan "lemologiczny" - sporadycznie i z ciekawości drukowałam zasoby katalogów światowych, żeby przekonać się, jak bardzo jest to popularny pisarz. Robiłam wydruki z baz danych takich jak *MLA* czy *Wilson's Humanities Index*, przeglądałam strony internetowe, ale wiele z odnalezionych przeze mnie opisów nie wejdzie do bibliografii, ponieważ nie spełniają kryteriów przeze mnie wyznaczonych.

Sprawdzanie opisów z autopsji - poprawki i uzupełnienia

Kolejnym etapem było przejrzanie i sprawdzenie materiału z autopsji. Biblioteka Główna UMK posiada od lat egzemplarz obowiązkowy, zatem większość dokumentów znajduje się w jej magazynach. Jest to dla mnie niezwykle komfortowa sytuacja, bo mogłam pracować w dowolnym czasie, miejscu i w bardzo dobrych warunkach mając łatwy dostęp do źródeł.

W trakcie przeglądania pozycji bibliograficznych - sprawdzałam i uzupełniałam opis. Czytałam wstępy, przypisy, wprowadzałam do bazy spisy treści -- w przypadku wydawnictwa samoistnego oraz czytałam artykuły, opisując ich zawartość przy pomocy słów kluczowych -- w przypadku wydawnictwa niesamoistnego. Szukałam wszelkich informacji mogących ustalić losy dokumentu, najważniejsze zbierałam w polu UWAGI dla ewentualnego późniejszego wykorzystania ich.

Wnioski

Moje osobiste doświadczenia z pracą nad bibliografią oceniam bardzo pozytywnie. Niezwykle ważnym także okazał się dla mnie osobisty kontakt z Panem Stanisławem Lemem, który przychylnym okiem spoglądał na moją pracę zdumiewając się faktem, że materiału jest tak wiele i że ktoś chce go porządkować. Sam nigdy nie przywiązywał wagi do porządków, przez całe lata nie miał także sekretarza. Dopiero ostatnio zmienił obyczaj, zatrudnił sekretarza, który uporządkował jego prywatną biblioteczkę oraz część dokumentacji. W miarę możliwości i pamięci Pan Stanisław Lem odpowiadał na moje listy i prośby o uzupełnienia brakujących ogniw w opisach. Serdecznie mu za to dziękuję.

Bibliografia mogła powstać dzięki przychylności kolejnych rektorów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu panów profesorów Andrzeja Jamiołkowskiego, Stanisława Chwirotą oraz Marka Zaidlewicza, którzy nie tylko wspierali bibliografię finansowo, ale także zachęcali do kontynuowania prac widząc celowość tego przedsięwzięcia i mieli cierpliwość czekać na jej ukazanie się parę lat.

Podziękowania należą się także zmarłemu niedawno dyrektorowi Biblioteki Głównej UMK panu Stefanowi Czai, który akceptował prace od początku i wspomagał wszelkie działania, jakie musiały być podjęte do jej ukończenia i wreszcie przyczynił się do wydania bibliografii na CD oraz tworzył zawsze dobrą atmosferę pracy w bibliotece. Szczególne podziękowania kieruję do wszystkich bibliotekarzy zarówno w Toruniu jak i w Polsce, którzy pomogli mi zebrać materiał źródłowy, zwłaszcza panu Grzegorzowi Szturo, redaktorowi tej edycji, dzięki któremu bibliografia została uporządkowana i poprawiona zgodnie z normami obowiązującymi w Polsce. Dziękuję także innym bibliotekarzom z Torunia za uwagi i napomnienia.

Oddaję do rąk czytelników tę pracę i mam nadzieję, że bibliografia będzie pożytecznym źródłem do badań nad twórczością znakomitego pisarza i przyczyni się do dalszych prac nad udostępnieniem kolejnych źródeł informacji.

PRZYKŁADOWE REKORDY Z BAZY

Wydawnictwo Zwarte

TYTUŁ: Człowiek z Marsa.

ROK WYDANIA: 1994

WYDANIE: 1

MIEJSCE WYDANIA: Warszawa

WYDAWNICTWO: Oficyna Wydawnicza NOWA

STR: 142, [1] s. ; 20 cm.

OPIS FIZYCZNY: posł. Jerzy Jarzębski ; oprac. graficzne Małgorzata Śliwińska ; posł. Jerzy Jarzębski.

GATUNEK: powieść

NAKLAD: brak

CENA: brak

ZAWIERA: Rozdziały: I-V. Posłowie Jerzego Jarzębskiego pt.: "Golem z Marsa".

ŹRÓDŁO: PB 2696

RECENZJE: Oramus M. // NFn 1994, 3:73; Gondowicz J. / Bez holajzy ani rusz // NKs 1994, 6:52-53, [z fot.]; Ingłot J. / Bariera obcości // ŻW 1994, 49, [z fot.].

UWAGI: Pierwodruk w "Nowym Świecie Przygód" w 1946 r. nr 1-31.

TYTUŁ: Człowiek z Marsa.

ROK WYDANIA: 1996

WYDANIE: 1

MIEJSCE WYDANIA: Warszawa

WYDAWNICTWO: Interart

STR: 140, [3] s. ; 21 cm.

OPIS FIZYCZNY: posł. Jerzy Jarzębski ; oprac. graficzne Roman Kirilenko. - (Dziela zebrane ; t. 16).

GATUNEK: powieść

NAKLAD: brak

CENA: 14,80

ZAWIERA: Rozdziały: I-V. Posłowie Jerzego Jarzębskiego pt. Ten straszny Mars.

ŹRÓDŁO: katalog BG

RECENZJE: Ingłot Jacek / Bariera obcości // ŻW 1994, 49.

UWAGI: Tekst wg edycji WL. Fot. i nota biograficzna na obwolucie.

TYTUŁ: Dialogi o zmartwychwstaniu atomowym...

ROK WYDANIA: 1957

WYDANIE: 1

MIEJSCE WYDANIA: Kraków

WYDAWNICTWO: WL

STR: 322, [1] s. ; 19 cm.

OPIS FIZYCZNY: okł. projektował Kazimierz Mikulski.

GATUNEK: proza dyskursywna

NAKLAD: 3 tys.+205

CENA: 12

ZAWIERA: [Na karcie tytułowej] Dialogi o zmartwychwstaniu atomowym, teorii niemożności, filozoficznych korzyściach ludożerstwa, smutku w próbowce, psychoanalizie cybernetycznej, elektrycznej metapsychozie, sprzężeniach zwrotnych ewolucji, eschatologii cybernetycznej, osobowości sieci elektrycznych, przewodności elektromózgów, życiu wiecznym w skrzyni, konstruowaniu geniuszów, epilepsji kapitalizmu, maszynach do rządzenia, projektowaniu systemów społecznych. [Rozdziały: I-VIII.] Przypisy s. 315-323.

ŹRÓDŁO: PB

RECENZJE: Rec.: Kępczyńska D. // NKs 1957, 17:1054-1055; [b.a.] / Książki 1957 // NKI 1957, 29:5, [z fot.]; Sadkowski W. // TrL 1957, 223:6.

UWAGI: Szkice dotyczące cybernetyki, przyszłości świata. Na końcu podpis Kraków 1954-1955 - listopad 1956.

RECENZJA

AUTOR: A.H. [Hollanek Adam]
TYTUŁ: Lem nawet w operze.
CZASOPISMO: Fantastyka
TYTUŁ PEŁEN: Fantastyka
ROK NR: 1987, 3:64.
AUTOPSJA: Tak
ADN. TREŚCI: "Cyberiada", opera komiczna, Wuppertal,
ADN. FORMY: recenzja muzyczna
ŹRÓDŁO: autopsja
UWAGI: Z fot. Lema.

AUTOR: ABU
TYTUŁ: Lem w bibliotece.
CZASOPISMO: Super Express
TYTUŁ PEŁEN: Super Express
ROK NR: 1997, 45.
AUTOPSJA: Tak
ADN. TREŚCI: wystawa w Bibliotece Jagiellońskiej, przekłady,
ADN. FORMY: notatka
ŹRÓDŁO: autopsja
UWAGI: Dar Lema 271 pozycji dla Biblioteki Jagiellońskiej.

FILM

TYTUŁ: IKARIA-XB1 / White Planet
REZYSER: Polak Jindrich
SCENARIUSZ: Polak Jindrich, Juracek Pavel
OBSADA: Radovan Lukavský, Zdeněk Štěpánek, František Smolík, Otto Lackovič,
Jozef Adamovič, Miroslav Macháček, Marcela Martínková, Jaroslav Rozsival,
Irena Kačírková, Rudolf Deyl, Emília Vášáryová, Dana Medřická, Luděk Munzar, Jan Cmíral, Martin Tápák, Jaroslav Mareš.
DATA PRODUKCJI: 1963
PRODUCENT: Czechoslovak B&W film. Rudolph Wohl in Barrandov studio.
OPIS: Efekty specjalne: Jan Zazvorka ; muzyka: Evzen Illin; zdjęcia: Jan Kallis. - 81 min.
ŹRÓDŁA: Internet
RECENZJE:
UWAGI: Oparty o Obłok Magellana. Nagroda: Golden Asteroid na International Festival of Science Fiction Films w Trieście (Włochy) w 1963.

TYTUŁ: Marianengraben
REZYSER: Bornhak Achim
SCENARIUSZ: Lem Stanisław and Mathias Dinter
OBSADA: Ralf Richter (Paul), Alf Andre (Gutleben), Michael Heinsohn (Heuring),
Kai Ivo Baulitz (Paul Double).
DATA PRODUKCJI: 1994
PRODUCENT: Kai Kuennemann and Franz-Felix Schuerholz (Germany, 1994).
OPIS: Zdjęcia: Markus Hausen ; scenografia i kostiumy: Christin Schindler ;
muzyka:
Ulrich Reuter. - Film krótkometrażowy, 50 min.
ŹRÓDŁA: Keller
RECENZJE: Zob.: Ahim Bornhak [online]
http://www.abovetheline.de/version_001/vitas/autoren/bornhak.htm
UWAGI: Nagroda: 1996 "Der Marianengraben" OSCAR-Nominierung für Besten
Studentenfilm, Alias Award.

ARTYKUŁ LEMA

TYTUŁ: "Diabeł" i arcydzieło.

CZASOPISMO: Miesięcznik Literacki

TYTUŁ PEŁEN Miesięcznik Literacki

ROK, NR: 1968, 3:22-31.

AUTOPSJA: Tak

ADN. TREŚCI: zło, faszyzm, naród a literatura, Mann Thomas,

ADN. FORMY: esej literacki

OPIS: brak

ŹRÓDŁA: pbl 7239

UWAGI: Refleksje na temat utworu Manna Thomasa, Doktor Faustus.

TYTUŁ: Diabeł na ścianie.

CZASOPISMO: Tygodnik Powszechny

TYTUŁ PEŁEN Tygodnik Powszechny

ROK, NR: 1995, 48:6.

AUTOPSJA: Tak

ADN. TREŚCI: polityka izraelska, Żydzi a Arabowie, Bliski Wschód,

ADN. FORMY: felieton

OPIS: Zawiera fot. Cykl: Świat według Lema.

ŹRÓDŁA: Katalog BG

BIOGRAM

Urodzony 12 września 1921 we Lwowie, syn Samuela Lema, lekarza laryngologa i Sabiny z Wollnerów. Od 1932 uczęszczał do II Państwowego Gimnazjum im. K. Szajnochy we Lwowie; w 1939 zdał maturę. Po zajęciu Lwowa przez ZSRR studiował w 1940-41 w Instytucie Medycznym. W czasie okupacji niemieckiej pracował przez dwa lata jako pomocnik mechanika i spawacz w garażach niemieckiej firmy zajmującej się odzyskiwaniem surowców. W 1944, po wkroczeniu do miasta armii radzieckiej, kontynuował studia medyczne. W 1946 w ramach tzw. akcji repatriacyjnej, wyjechał do Krakowa, gdzie podjął studia na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Debiutował w 1946 powieścią fantastyczną „Człowiek z Marsa”, drukowaną w *Nowym Świecie Przygód* (nr 1-31); wiersze i opowiadania publikował od tegoż roku w *Kuźnicy* (1974), *Tygodniku Powszechnym* (1946-48) i *Żołnierzu Polskim* (1946-47). W 1946 należał do Zespołu Młodych „Inaczej”. Po uzyskaniu absolutorium w 1948 pracował do 1950 jako młodszy asystent w Konserwatorium Naukoznawczym prowadzonym w Krakowie przez prof. Mieczysława Choynowskiego. Ogłaszał artykuły z zakresu medycyny w *Polskim Tygodniku Lekarskim* (1947) i *Życiu Nauki* (1948-49). W 1953 ożenił się z Barbarą Leśniak, lekarzem radiologiem. Kontynuując twórczość literacką publikował recenzje, eseje, artykuły, felietony i opowiadania w *Nowej Kulturze* (1953-62), *Przekroju* (1953-64), *Życiu Literackim* (1953-70), w tygodniowym dodatku *Gazety Krakowskiej* pt. *Zdarzenia* (1957-60; w 1958-59 cykl „Felieton praski”, „Felieton”), *Tygodniku Powszechnym* (ponownie od 1957), *Twórczości* (1958-66), *Miesięczniku Literackim* (1967-70), *Nurcie* (1967-77; w 1970 m.in. cykl recenzji „Ex libris Stanisława Lema”), *Studiach Filozoficznych* (od 1967), *Tekstach* (1972-79), *Kulturze* (1974-76) oraz *Ita* (w 1978-79 cykl felietonów pt. „Czy jesteśmy sami w Kosmosie”). Współpracował też z czasopismami zagranicznymi, m.in. z tygodnikiem *Literaturnaja Gazieta* (Moskwa, od 1962) i *Quarber Merkur* (Wiedeń, od 1967), *Science Fiction Commentary* (Australia, od 1970), *Science Fiction Studies* (Montreal, od 1973).

Otrzymał nagrody literackie Ministra Kultury i Sztuki II (1965) i I (1973) stopnia, nagrodę Ministra Spraw Zagranicznych za popularyzację polskiej kultury za granicą (1970), nagrodę miesięcznika *Problemy* (1968) i *Miesięcznika Literackiego* (1971), Nagrodę Państwową i stopnia w dziedzinie kultury i sztuki (1976), nagrodę Przewodniczącego Komitetu do Spraw Radia i Telewizji za całokształt współpracy artystycznej (1979), Wielką Nagrodę Literatury Detektywistycznej (1979), nagrodę *Odry* (1980). W 1971 został członkiem Science-Fiction Research Association, w 1972 członkiem Komisji PAN „Polska 2000”. W 1981 otrzymał doktorat honoris causa Politechniki Wrocławskiej.

W okresie stanu wojennego przebywał w RFN i w Austrii. Publikował w tym czasie w *Piśmie*, a w 1983-87 ogłaszał (pod pseud. P. Znacwa) artykuły publicystyczne w paryskiej *Kulturze*. Pod koniec lat osiemdziesiątych zajął się układaniem prognoz futurologicznych dla wielu ośrodków zagranicznych. Od 1990 zamieszczał studia i eseje w *Tekstach Drugich* i *Dekadzie Literackiej*. Kontynuował współpracę z *Tygodnikiem Powszechnym* i *Odrą* (tu m.in. od 1992 stały cykl felietonów pt. „Rozważania sylwiczne”). Otrzymał nagrodę Fundacji A. Jurzykowskiego w Nowym Jorku (1986), nagrodę im J. Parandowskiego przyznawaną przez Polski PEN Club (1995), Nagrodę Wielką Fundacji Kultury (1996) oraz nagrody zagraniczne, m.in. Europejskiego Kongresu Science Fiction EUROCON (1976, 1980), austriacką nagrodę państwową w dziedzinie kultury europejskiej (1984), austriacką nagrodę im. F. Kafki (1991) oraz medal międzynarodowego Stowarzyszenia Uczestników Lotów Kosmicznych (1995).

W 1992 planetoida nr 3836 otrzymała imię Stanisława Lema nadane przez Międzynarodową Unię Astrologiczną. W 1997 otrzymał honorowe obywatelstwo m. Krakowa. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasług (1955), Krzyżem Oficerskim (1959) i Krzyżem Komandorskim (1970) Orderu Odrodzenia Polski, Orderem Sztandaru Pracy II klasy (1979), Orderem Orła Białego (1996). Jest członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Polskiego Pen Clubu, otrzymał doktoraty honoris causa Uniwersytetu Lwowskiego, Opolskiego i Jagiellońskiego oraz Politechniki Wrocławskiej. Od 1994 jest członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. Mieszka z rodziną na stałe w Krakowie; stale publikuje i współpracuje z czasopismami polskimi, udziela wielu wywiadów.

Kalendarium życia i twórczości

<u>ROK</u>	<u>ZDARZENIE</u>
1921	urodził się we Lwowie w rodzinie Samuela Lema i Sabiny z Wollnerów.
1932	rozpoczyna naukę w II Państwowym Gimnazjum im. K. S. Szajnochy we Lwowie.
1939	zdaje maturę.
1939-1945	mieszka i pracuje we Lwowie.
1940-1941	studiuje na Lwowskim Uniwersytecie Medycznym.
1942	pracuje jako pomocnik mechanika i spawacz w garażach niemieckiej firmy zajmującej się odzyskiwaniem surowców.
1944	po wkroczeniu wojsk sowieckich kontynuuje studia medyczne.
1946	w ramach akcji repatriacyjnej wraz z całą rodziną wyjeżdża do Krakowa.
1946	debiutuje w katowickim tygodniku „Nowy Świat Przygód” powieścią „Człowiek z Marsa”.
1946-1948	współpracuje z "Tygodnikiem Powszechnym", gdzie publikuje pierwsze wiersze i opowiadania.
1947-1950	pracuje jako młodszy asystent w Konwersatorium Naukoznawczym prowadzonym przez doktora Mieczysława Choynowskiego, jednocześnie jest współpracownikiem miesięcznika "Życie Nauki".
1948	uzyskuje absolutorium na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.
1951	wydaje pierwszą powieść pt. „Astronauci”.
1953	bierze ślub z Barbarą Leśniak.
1965	toczy się ważna dyskusja w redakcji „Studiów Filozoficznych” o książce „Summa technologiae”, w której udział wzięli: Józef Hurwic, Wacław Mejbaum, Helena Eilstein, Andrzej Bednarczyk, Władysław Krajewski. Opublikowano ją w Studiach Filozoficznych w roku 1965, nr 2 i 3.
1970	Uzyskał nagrodę Ministra Spraw Zagranicznych za popularyzację polskiej kultury za granicą.
1971	z okazji 20-lecia pracy twórczej Wydaw. Literackie wydało „Ze wspomnień Ijona Tichego”.
1972	zostaje członkiem Komisji Polskiej Akademii Nauk "Polska 2000".
1975	wykłada na Uniwersytecie Jagiellońskim w Instytucie Filozofii „Podstawy przewidywania przyszłości”.

- 1976 współpracuje z Polskim Porozumieniem Niepodległościowym, publikuje pod pseudonimem „Chochoł”.
- 1976 otrzymuje Nagrodę Państwową I stopnia w dziedzinie literatury, zostaje usunięty z SFWA.
- 1981 otrzymuje doktorat honoris causa Politechniki Wrocławskiej.
- 1981 z okazji 60-tej rocznicy urodzin Lema Wydaw. Literackie wydaje „Golema XIV”.
- 1981 łączny nakład powieści Lema osiąga liczbę 9 milionów egzemplarzy.
- 1981-1988 publikuje w paryskiej „Kulturze” pod pseudonimem „Znawca”.
- 1982 wyjeżdża na roczne stypendium do Berlina Zachodniego.
- 1983-1988 przebywa we Wiedniu.
- 1986 dostaje austriacką nagrodę państwową w dziedzinie kultury europejskiej za rok 1985.
- 1988 wraca do kraju.
- 1988 rezygnuje z pisania beletrystyki.
- 1990 pisze dla austriackiego czasopisma „Simplizismus”.
- 1991 pisze dla niemieckiego czasopisma „Transatlantik” i francuskiego „Debat”.
- 1991 dostaje austriacką nagrodę państwową im. Franza Kafki w dziedzinie literatury.
- 1993 wykłada w Otwartym Seminarium Interdyscyplinarnym w Politechnice Krakowskiej – tematy wykładów: „Czy możliwe jest stworzenie sztucznej inteligencji”, „Rzeczywistość wirtualna – czyli fantomatyka”.
- 1993 pisze cykl felietonów dla PC Magazine.
- 1994 zostaje przyjęty w poczet członków Polskiej Akademii Umiejętności.
- 1996 otrzymuje order Orła Białego.
- 1997 otrzymuje honorowe obywatelstwo miasta Krakowa.
- 1998 uhonorowany zostaje doktoratami honoris causa: Uniwersytetu Opolskiego, Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- 1999 odbywa się konferencja naukowa „Stanisław Lem – pisarz, myśliciel, filozof” na Uniwersytecie Jagiellońskim.
- 2000 powstaje oficjalna strona www pisarza.

Lemolodzy

NAZWISKO	IMIE	INSTYTUCJA	KRAJ	UWAGI
Balcerzak Ewa		Brak danych	Polska	Możliwy adres w Warszawie: Asfaltowa 4, tel.: 022 490611.
 Beres Stanisław		Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego	Polska	50-140 Wrocław, pl. Bp. Nankiera 15. (ur. 1950), literaturoznawca, krytyk, poeta, profesor w Instytucie Filologii Polskiej we Wrocławiu (od 1993). Członek redakcji miesięcznika " Odra ".
Borisov Vladimir		Tarantoga - czasopismo w Abakanie.	Rosja	Skrytka pocztowa, 662616 Abakan-16, abonamentni jasičik 855. bvi@rusf.ru , redaktor czasopisma Ruskaja Fantastika, www.rusf.ru
Bugajski Leszek		Brak	Polska	Krytyk literacki, Warszawa. Od 1981 kierownik działu krytyki " Życia Literackiego ". Członek kolegium redakcyjnego "Pisma Literacko-Artystycznego". Stały współpracownik miesięcznika "Fantastyka". Publikuje także w " Trybunie ".
Dušenko Konstantij V.		Brak	Rosja	Pisarz, aforysta, Moskwa. Zna polski, ale pisze po rosyjsku. Pracował 9 lat jako bibliograf Lema, zebrał wszystkie publikacje rosyjskie o Lemie i przekłady jego książek do 1987 r. Część jest w kartotece a część około 130 stron w maszynopisie razem z indeksami. Współpracuje z czasopismem Ruskaja Fantastika, www.rusf.ru .
Handke Ryszard		Zakład Metodyki Literatury i Teorii Lektury UW.	Polska	Profesor w Instytut Literatury Polskiej UW, 00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, (0-22) 552-03-25.
Hollanek Adam		Brak	Polska	Pisarz i publicysta, autor utworów fantastycznonaukowych. W roku 1990 odszedł ze stanowiska redaktora naczelnego "Fantastyki" (później: "Nowej Fantastyki"). Zmarł w 1998.
 Jarzębski Jerzy		Uniwersytet Jagielloński. Instytut Filologii Polskiej.	Polska	Pracownik naukowy, literaturoznawca. Redagował dzieła wydawane przez Interart. 31-007 Kraków, ul. Gołębia 16, (0-12) 422-10-33 wew. 13-21.

 Krywak Piotr	Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej AP w Krakowie	Polska	30-084 Kraków, ul. Podchorążych 2, tel: (0-12) 638-66-86.
Niewiadowski Andrzej	Brak	Polska	Literat, publicysta.
 Oramus Marek	Kraków, pisarz SF, felietonista, krytyk literacki, redaktor, członek World SF.	Polska	Zrobił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim; Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki, 2001.
 Parowski Maciej	Brak	Polska	Były redaktor Fantastyki. Felietonista, dziennikarz, pisarz, członek World SF, scenarzysta.
 Rottensteiner Franz	<i>QUARBER MERKUR.</i>	Austria	Wiedeń, wydawca, agent literacki, tłumacz, redaktor. Dziś "osoba niepożądana" przez autora. Kiedyś agent światowy Lema, ale procesowali się.
Smuszkiewicz Antoni	Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu	Polska	Profesor UAM, 61-874 Poznań, al. Niepodległości 4, tel: (0-61) 829-36-63.
Staemmler Klaus	Suhrkamp Verlag: Frankfurt am Main	Niemcy	Literaturoznawca niemiecki, tłumacz.
 Stoff Andrzej	Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.	Polska	87-100 Toruń, ul. Fosa Staromiejska 3, tel: (0-56) 611-35-35.

 <p>Swirski Peter</p>	<p>University of Alberta, Department of Modern Languages and Cultural Studies</p>	<p>Kanada</p>	<p>Assistant Professor: Comparative Literature. Office: 342-D Arts Building Telephone: (780) 492-3498, Fax: (780) 492-9106 E-mail: pete.swirski@ualberta.ca</p>
<p>Szpakowska Małgorzata</p>	<p>Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego.</p>	<p>Polska</p>	<p>00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, tel: (0-22) 552-03- 24, wew. 324, 451.</p>
<p>Thadewald Wolfgang</p> 	<p>Na emeryturze.</p>	<p>Niemcy</p>	<p>Był finansistą. Literaturoznawca i agent literacki z zaniłowania. Kolekcjoner literatury SF. Mieszka w Langenhagen koło Hannoveru.</p>
<p>Włodek Adam</p>	<p>BRAK</p>	<p>Polska</p>	<p>Po wojnie redaktor prasy krakowskiej (m.in. <i>Dziennika Polskiego</i>), 1953-1954 Wydawnictwa Literackiego. Kolega Lema z wczesnych lat w Krakowie, pisał o pierwszych krokach Lema w Krakowie. Nie żyje.</p>

NAGRODY St. LEMA

ROK	NAGRODA	INSTYTUCJA
1955	Złoty Krzyż Zasługi	Rząd PRL
1957	Nagroda Literacka Miasta Krakowa za rok 1957	Rada Narodowa Miasta
1959	Krzyż Oficerski	Orderu Odrodzenia Polski
1965	Państwowa Nagroda Literacka II stopnia za 1965 r.	Minister Kultury i Sztuki
1966	III Nagroda za najlepszą książkę roku 1966 wydaną w kraju.	
1968	Nagroda miesięcznika "Problemy"	redakcja Problemów
1969	Nagroda Komitetu do Spraw Radia i TV 1969 r.	Komitet do Spraw Radia i TV
1969	Dyplom "Nowych Książek" za 1969 r.	Redakcja Nowych Książek
1970	Krzyż Komandorski	Orderu Odrodzenia Polski
1970	Dyplom Ministra Spraw Zagranicznych	Minister Spraw Zagranicznych
1971	Nagroda "Miesięcznika Literackiego"	redakcja Miesięcznika Literackiego
1972	Plebiscyt "Złoty Kłos dla Twórcy. Srebrny dla Czytelnika".	redakcja Dziennika Ludowego
1973	Państwowa Nagroda za Twórczość Artystyczną I stopnia za 1973	Minister Kultury i Sztuki
1974	Dyplom uznania Gazety Krakowskiej	Gazeta Krakowska
1976	Państwowa Nagroda Indywidualna I stopnia w dziedzinie literatury	Minister Kultury i Sztuki
1976	Nagroda Polskie Książki Roku 1976	redakcja Nowych Książek
1976	Nagroda III EUROCON 76	Europejski Kongres Science Fiction
1976	Nagroda Życia Literackiego za 1975 r.	redakcja Życia Literackiego
1976	Plebiscyt "Złoty Kłos dla Twórcy. Srebrny dla Czytelnika"	redakcja Dziennika Ludowego
1976	Nagroda Krytyków i Wydawców SF	
1977	Złota Odznaka za Pracę Społeczną dla m. Krakowa	Rada Narodowa Miasta Krakowa
1979	Nagroda miesięcznika "Odra" za rok 1979.	redakcja Odry
1979	Order Sztandaru Pracy II klasy	
1979	Wielka Nagroda Literatury Detektywistycznej	francuska
1979	Nagroda I stopnia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Radia i TV	Komitet do Spraw Radia i TV
1980	Nagroda Krytyków i Wydawców SF	
1980	Medal pamiątkowy 25-lecia Polskiego Towarzystwa Astronautycznego	Polskie Towarzystwo Astronautyczne
1980	Nagroda EUROCON 1980	Europejski Kongres Science Fiction
1981	Doktorat Honoris Causa	Politechnika Wrocławska

1982 Dyplom honorowy "Za wybitne zasługi w popularyzowaniu astronautyki" Polskie Towarzystwo Astronautyczne

1984 Nagroda Polskiego Stowarzyszenia Miłośników Fantastyki Polskie Stowarzyszenie Miłośników Fantastyki

1984 Nagroda "Orle Pióro" redakcja Płomyka

1985 Medal Association of Space Explorers Association of Space Explorers z Cernay we Francji

1985 Nagroda "Złota Dziesiątka prozy polskiej" za lata 1975-1984 Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Tygodnika Kulturalnego

1986 Austriacka Nagroda Państwowa w dziedzinie literatury europejskiej za rok 1985 Rząd Austrii

1987 Dyplom Uznania Ministra Spraw Zagranicznych Minister Spraw Zagranicznych

1987 Nagroda w Plebiscycie na najlepszego autora i utwór science fiction w 1986 r. gólnopolski Konwent Klubów i Miłośników SF "Polcon 87".

1987 Tytuł honorowy "Zasłużony dla kultury narodowej" Rada Państwa PRL

1987 Nagroda Fundacji A. Jurzykowskiego w Nowym Jorku Fundacja A. Jurzykowskiego

1987 Plebiscyt na największych krakowian XX w. Rada Narodowa Miasta rakowa

1988 Nagroda Funduszu Literatury

1991 Austriacka Nagroda im. Franza Kafki Austriackie Towarzystwo Franza Kafki

1992 Nadanie imienia Stanisława Lema planetoidzie nr 383 Międzynarodowa Unia Astronomiczna

1992 Medal Kultury Europejskiej

1995 Nagroda im J. Parandowskiego Polski PEN-Club

1995 Medal międzynarodowego Stowarzyszenia Uczestników Lotów Kosmicznych Aleksiej Leonow

1995 Nagroda Wielkiej Fundacji Kultury za rok 1995 Wielka Fundacja Kultury

1995 Nagroda Wojewody Krakowskiego w dziedzinie kultury i sztuki Wojewoda Krakowski

1996 Kawaler Orderu Orła Białego Prezydent RP

1997 Honorowe Obywatelstwo Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa Rada Miejska - Prezydent Miasta

1997 Doktorat Honoris Causa Uniwersytet Opolski

1998 Doktorat Honoris Causa UJ Uniwersytet Jagielloński

Źródła Bibliograficzne

1. Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Warszawa : TVP, 1999.
2. [b.a.], Maszynopis z IBL PAN w Warszawie, Warszawa : Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, 1997.
3. [b.a.], Dokumentacja programowa TVP, Warszawa : TVP, 1999.
4. Bibliografia Polskich Wydawnictw Filmowych, oprac. U. Franczyk [et al.] ; red. E. Moszoro, Warszawa : Filmoteka Narodowa, 1974-1990.
5. Bibliografia regionalna : bibliografia przedmiotowo-podmiotowa St. Lema, Kraków : Wojewódzka Biblioteka Publiczna, 1998.
6. Bibliografia Zawartości Czasopism, Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1987-2001.
7. Biesiada J., Żurawska-Włoszczyńska A., Bibliografia nauki o literaturze polskiej i teorii literatury w Polsce, Poznań : Ośrodek Wydawnictw Naukowych, 1995.
8. Biesiada J., Żurawska-Włoszczyńska A., Bibliografia nauki o literaturze polskiej i teorii literatury w Polsce, Poznań : Ośrodek Wydawnictw Naukowych, 1996.
9. Csató E., Almanach Sceny Polskiej, Warszawa : Wydaw. Artystyczne i Filmowe, 1954-.
10. Czachowska J., Szałagan A., Współcześni polscy pisarze i badacze literatury : słownik biobibliograficzny, Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1997.
11. Janicki S., Polskie filmy fabularne 1902-1988, Warszawa : Wydaw. Artystyczne i Filmowe, 1990.
12. Kasprzyk K., Stanisław Lem : bibliography, Kraków : Wojewódzka Biblioteka Publiczna, 1999.
13. Koniczek R., Polski film fabularny 1947-1967, Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1967.
14. Krywak P., Fantastyka Lema : droga do "Fiaska", Kraków : Wydaw. Naukowe WSP, 1994.
15. Krzyżanowski J., Hernas C., Literatura polska : przewodnik encyklopedyczny, Warszawa : Państw. Wydawnictwo Naukowe, 1986.
16. Kto był kim w drugim obiegu : słownik pseudonimów pisarzy i dziennikarzy : 1976 – 1989, pod red. D. Świerczyńskiej, Warszawa : Instytut Badań Literackich PAN, 1995.
17. Literatura piękna : przewodnik bibliograficzny : adnotowany rocznik bibliograficzny, Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1955-.
18. Polska Bibliografia Literacka za lata 1945-1990, pod kierunkiem S. Vrtela-Wierczyńskiego, Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1957-.
19. Rocznik Literacki, pod red. Z. Szwejkowskiego, Warszawa : Instytut Literacki, 1933-.
20. Słownik pseudonimów pisarzy polskich : XX w. - 1970 r. T. 1-4, oprac. zespół pod red. E. Jankowskiego, Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1994-1996.
21. Słownik współczesnych pisarzy polskich, oprac. zespół pod red. J. Czachowskiej. Warszawa : Państw. Wydawnictwo Naukowe, 1980.
22. Oddział Dokumentacji Gazety Wyborczej, Warszawa : Gazeta Wyborcza, 1997.
23. Smuszkiewicz A., Stanisław Lem, Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 1995.
24. Supruniuk A., Supruniuk A. M., Bibliografia : "Kultura" (1988-1996), "Zeszyty Historyczne" (1988-1996) : działalność wydawnicza (1988-1996), Paryż : Instytut Literacki, 1997.
25. Szczepanek W., Autorzy drukowani w "Twórczości" w latach 1945-1985, Warszawa : Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik, 1985.

